

vode o kršćanstvu. Gospodin Viktor Kralj dozvoljava sebi još i danas govoriti o »sredovječnom neznanju i zaostalosti« (str. 218); tim pokazuje da o srednjem vijeku, njegovu životu i mislima, duhovnom stvaranju i snazi nema ni pojma, niti je išta uradio u tom smjeru, da stekne potrebno znanje prije nego što izrekne negativan sud.

Pisac se ove knjige o T. prikazuje kao tipičan predstavnik onih i onakovih literata, koji pišu zato da pišu, ne mareći mnogo da li imaju potrebnu spremu za ono o čem pišu. Osim toga on po ovom prikazu T. nazorâ izgleda površan, neskrupulozan, jednostran i filozofski potpuno neorijentiran. On je i kulturno neorijentiran, pomalo sektarski nastrojen, kako se to opaža u čitavoj knjizi. Bolje bi učinio da i dalje sastavlja njemačke čitanke, nego da se plete u posao za koji nije. Napose kad se radi o pitanjima hršćanske vjere i crkve Kristove: to je polje vrlo delikatno, zahtijeva mnogo spremu i poznavanja predmeta o čemu gospodin Kralj nije dao dokaza u ovoj knjizi. Baš naprotiv: on n. pr. usvaja misao, da je »Krist svoju nauku crpio od budista boraveći kod njih« (str. 212).

Meni ne pada na um pobijati stanovište i pogriješne izvode g. Kralja; on nije svoje knjige ni pisao s tim, da bi očekivao eventualne ispravke, debatu ili izmjenu misli u smjeru, da se utvrdi objektivna istina o nabačenim pitanjima, pa čak ni o samom objektivnom stavu pokojnog Tolstoja; njemu je, čini se, ipak glavno od svega, da se sazna, primi i ustanovi, da je »napokon došao jedan od bogatih i velikih koji se usudio Kristovu nauku bolje tumačiti od njih« (str. 212) t. j. od crkvenih predstavnika. To on želi kazati nama i drugima. On se pomalo i nada, da će jednom doći i takovo vrijeme kad će se T. misli ostvariti, jer se »potpuno slažu s malone dvije tisuće starim i u mnogo-me nepromjenljivim Sv. Pismom« (str. 221).

A baš po tim svojim opaskama pokazuje g. Kralj, da ne posjeduje sposobnosti kritički prosuđivati pitanja, koja su vezana s najzamašnjim i najdubljim problemima ljudskog života. On nije kadar o njima ni naučno ni popularno raspravljati; svojom knjigom ne će nikoga »usrećiti kome je do istine poštenja i pravednosti« (str. 222), jer je u njoj pokazao, da ne pozna pravoga značenja tih pojmova.

Šteta truda; u vrijeme koje se od najnovijih dana nadaže za život hrvatskoga naroda, potrebno je pozitivno graditi, a ne razgrađivati. Ova je knjiga pak podesna samo da ruši i onako već dosta poljuljane duhovne vrijednosti u dušama hrvatskoga naroda. O tom će valjda odesele i Binoza voditi više računa nego do sada, pa nas ne će, nadajmo se, obogaćivati nevrijednim knjigama što odišu sektarskim duhom.

A. Z.

Dočkal Dr. Kamilo: Dijecezanski muzej nadbiskupije zagrebačke. Preštampano iz »Katoličkog lista«, Zagreb 1940., 8°, str. 88, cij. Kn. 15.—

Sada kad imamo ovako na okupu sabrano sve što se u zagrebačkoj nadbiskupiji u prvom naletu učinilo za Dijecezanski muzej, vidi se, kako je velik grijeh propusta naših predšasnika, koji nisu za ovu stvar imali baš nikakova razumijevanja. Pred 40 godina, kako spominje autor,

ostalo je samo kod pripovijedanja. A da je ideja onda privedena u život, danas bi taj muzej bio jedna od prvorazrednih kulturnih vrijednosti grada Zagreba. Hvala neka bude i sada onima koji su ovu potrebu ostvarili: preuzv. g. nadbiskupu i Stolnom kaptolu zagrebačkom. Još ostaje mnogo toga da se učini, ali sada će sama stvar siliti na daljnji posao.

Autoru ovoga djelca smo svi zahvalni na trudu koji je uložio oko ostvarenja zagrebačkog dijecezanskog muzeja. Ako se samo uzme u obzir, da nema ni potpunih 100 župa koje su muzeju dale svoje stvari, koliki još posao preostaje da se skupi svaka i najmanja vrijednost što negdje leži na tavanu, a za koju župnik još do sada »nije dospio« da se zanima. A ako se uznastoji da u dijecezanski muzej dođu i stvari crkvena karaktera koje se nalaze u posjedu privatnika, posao se znatno povećava. Preč. dr. Dočkalu želimo, da unapređuje i nadalje u radu, pa da nas kroz godinu, dvije dana ponovno obdari ovako zanimivim i vrijednim prilogom.

Ne će li ovaj uspjeh zagrebačke nadbiskupije štogod možda djelovati i na druge biskupije u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj? Zar na pr. Djakovo ne bi moglo poći tim istim putem, ili zar ono ne bi imalo s obzirom na svoju slavnu i povijesno važnu prošlost, što da pohrani u svom dijecezanskom muzeju? Nekad smo tamo razgovarali o Strossmayerovom muzeju, koji bi mogao sačinjavati jedan dio dijecezanskog muzeja. Još bi uvijek bilo vrijeme da se počne. Za druge naše biskupije vrijedi isto.

A. Ž.

Eva Verona i Jelka Mišić-Jambrišak: Knjižnice u gradu Zagrebu.

Vodič i popis časopisa koje navedene knjižnice primaju. Izdalo Društvo hrvatskih srednjoškolskih profesora, Zagreb 1941. 8°, str. 201, Kn. 50.—.

Ova je knjiga već davno trebala hrvatskoj javnosti, napose radnicima na znanstvenom polju. Izašla je medjutim u vrijeme, kad se mnogim podacima što su u njoj marno sakupljeni i prijedno poredani, ne će biti moguće poslužiti. Jedva da je izašla, valjat će misliti na njezinu reviziju, jer su prilike premašile dobar dio njezina sadržaja. Ali unatoč toga smo autoricama zahvalni, jer nam je njihovim trudom otkriven razmjerno obilat broj knjiga i popis časopisa, za koji smo teško mogli doznati, da li se uopće i gdje se nalaze.

Kao u svakom djelu ove vrsti, dade se ovdje ondje pitati, zašto je ovo ovako a nije drukčije. Autorice su jamačno imale kod razvrstavanja pojedinih knjižnica svoj odredjeni smjer, po kojem su ih dijelile. Mislim tako, da bi knjižnici Akademskog križarskog bratstva (322) bilo mjesto među akademskim društvima, a »Različita društva«, (388, 389, 390), da su mogla naći mjesto među ostalima nabrojenima. »Posudbenih knjižnica knjižara« ima daleko više u Zagrebu nego što su nabrojene (tri).

Popis časopisa domaćih i stranih, svake je pohvale vrijedan.

U »Stručnom indeksu« ne nalazim naziva »bogoslovlje« ili »bogoslovijska« kao ni naziva »teologija«. Isto tako manjkaju nazivi apo-

logetika, dogmatika, moralka, bibličke znanosti i ako su to važne posebne naučne grane. Nalaze se pak nazivi kao što su bioklimatologija, homeopatija, hemetologija, pa čak i feminizam. To je potrebno u novom izdanju popraviti.

Radi nastalih novih životnih i političkih prilika u kojima će se odsele razvijati hrvatska znanstvena djelatnost, bit će od prijeko nužde, da ovaj vodič što skorije izađe u novom prerađenom izdanju, koje će odgovarati stvarnom položaju u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. **A. Ž.**

Rogošić Dr. Fra Roko: Priručnik crkvenog prava s posebnim obzirom na župnike. Svezak prvi: Pristup, Opće i Osobno pravo, Zagreb 1941. Vel. 8, str. XVI—599. Cijena 100 Kuna.

Ovo djelo je novi doprinos kanonskopravnoj literaturi kod nas. Sadržaje uz uvodna poglavlja komentar općih pravnih norma i osobnog prava, t. j. prve dvije knjige Zakonika. Djelo je plod autorova rada kao profesora kanonskog prava, ali je očito da to nisu sama školska predavanja. Naročitu pažnju posvetio je autor župskom pravu, gdje opet posebno mjesto zauzima partija o župskom uredu (str. 347—458), što je pisac obradio s mnogo truda i potpuno iscrpivo. Ova sama partija bila bi vrijedna da se posebno odštampa, jer je i onako zasebna cjelina, a vrijedila bi mnogo svim svećenicima u duhovnoj pastvi. Opširno, možda i više nego bi se u ovakovom jednom priručniku smjelo očekivati, obrađeno je odgovarajuće pravo istočnih crkava, a također i građansko pravo raznih naših pravnih područja. Djelo može odlično poslužiti kao priručnik našim dušobrižnicima. Autor mu je posvetio mnogo truda i rada, što se vidi iz svake stranice, a isto tako iz upotrebe bogate literature. Djelo je bez sumnje vrlo uspjelo, pa se možemo veseliti i nadati da će naskoro moći ugledati svijetlo i druga dva sveska, od kojih će, kako autor navješćuje, drugi sadržavati stvarno pravo (III. knjiga zakonika), a treći procesualno i kazneno pravo (IV. i V. knjiga zakonika).

Moramo spomenuti, da bi se mnoge stvari mogle izostaviti bez ikakove štete, kao na pr. tekstovi raznih konkordata, tekst zakona o izvanjskim odnosima katol. Crkve od 7 maja 1874, dugi izvatici iz I. zagrebačke sinode, slučajeви iz »Consultationes iuris canonici«, statistički obrasci i t. d.

Autor posvećuje posebnu pažnju pravnoj terminologiji, ma da u tome nije, kako se čini, najbolje sreće. Za redovnike (religiosi) upotrebljava termin »duhovnik«, dok je kod nas već posve udomaćen termin »redovnik«; duhovnik i duhovnici odgovara latinskom clericus, clerici. Prema tome i clericalis duhovnički a ne klerikalni. — Nespretnan je izraz klerikalna religija za religio clericalis mjesto hrvatskog: duhovnička družba. Isti taj izraz drugi put pisac označuje kao: klerikalna duhovnička zajednica (v. na pr. str. 493, 529 i t. d.).

Ne uvjerava nas dokazivanje autora na str. 461, da župskog vikara, ako se radi o župama punopravno ujedinjenim samostanima, Ordinariju prezentira moralna osoba. Sam tekst i kontekst kanona 471, na kojeg se autor poziva, to ne iziskuje. Naprotiv se u § 2 toga kanona stavlja redovnički poglavar, a ne samostan; dakle izričito drukčije nego ako se